

## Berachot Sources 32

### הגהות מיימוניות הלכות ברכות פרק ז הלכה ה

[ו] כתב מורי רבינו שיחיה מן התוס' דיש לחתוך מלחם מעט ולהניח מחובר בלחם עד שיבצע ולא כאותן שחותכין אחר הברכה דהוי הפסק טובא בין ברכה לבציעה ועוד אמר מורי ש' דאין לחתוך הככר אלא שאם היה אוחז בקטן היה גדול עולה עמו אבל אם חתך כ"כ עד כדי שאם היה אוחז בקטן אין הגדול עולה עמו אז הוי כפרוסה כדמשמע בפרק העור והרוטב דתנן האבר והבשר המדולדלין בבהמה כו' עד נשחטו הוכשרו בדמיה ומוקי אביי בגמרא פלוגתייהו באוחז בקטן ואין גדול עולה עמו דר"ש אומר אין כמוהו ולפיכך לא הוכשרו וכו' וכן ר' יוחנן מוקי פלוגתייהו באוחז בקטן ואין גדול עולה עמו ור"מ ור' שמעון הלכה כר"ש אמנם רבינו ברוך כתב דאין לחוש לכך כיון דסוף סוף יש לחתוך ולבצוע לית לן בה וקרינן ביה ככר שלם:

### רא"ש מסכת ברכות פרק ו סימן יט

יט אמר רב חייא בר אשי אמר רב פת הצנומה בקערה מברכין עליה המוציא לחם מן הארץ פי' ר"ח ז"ל בדאיכא עלה תורתא דנהמא לפי מה שכתבתי לעיל בשם ה"ר יונה ז"ל דהיכא שאינו מבושל ואינו מחובר יחד מחמת מרק או דבש תורת לחם עליו אפי' נתפרר דק דק אפי' אין בו תואר לחם תימה במאי מיירי אי ליכא קמיה אלא פת צנומה פשיטא שצריך לברך כדאמרין לעיל (דף לז) גבי חביצא דאפי' פירורין שאין בהם כזית מברכין עליהם המוציא ואי איכא קמיה פת שלימה פשיטא שלא יברכו על פתיתין הקטנים וגם אם איכא פתיתין גדולים פשיטא שיברך על הגדולה ולא על הצנומה<sup>(י)</sup> לד"ה ונראה דמיירי בשיש לו פת שלם או פתיתין גדולים ועושים מהן פתיתין דקין כדי לברך עליהן המוציא ולאכול וקאמר רב דאין צריך לברך המוציא בשעה שהוא בוצע ועושה מהן פתיתין דקין כיון שמפרר אותן כדי לברך עליהן המוציא ולאכול יכול לברך לאחר בציעה כמו קודם בציעה כיון שמתחלה לצורך בציעה נעשה ובלא צנומת פתיתין דקין היה יכול להשמיענו שיכול לבצוע ולברך על הפרוסה שבידו שבצע אלא לרבותא אשמעינן אף על גב שעשה אותם פירורין דקין ואי אפשר לעשות בהם בציעה בשעת ברכה אפ"ה שפיר דמי ופליגא אדר' חייא דאמר צריך שתכלה ברכה עם הפת כלומר שיכין לגמור את הברכה בשעת בציעת הפת ורבא אמר מברך ואח"כ בוצע שלא יפריד הפרוסה מן<sup>(י)</sup> הפת עד לאחר הברכה ויש שאינם רוצים לחתוך הלחם כלל עד לאחר הברכה ולא נכון לעשות כן משום דחשיב הפסקה מה שנתאחר לחתוך הלחם ושוהה בין ברכה לאכילה<sup>י</sup> אלא חותך ואין מפריד הפרוסה עד לאחר הברכה<sup>י</sup> ויראה לי שצריך לחתוך מעט שאם יאחז בפרוסה שיעלה הככר עמו דאם לא כן חשיב כפרוסה<sup>י</sup>. וכן שנינו בפרק ג' (מ"א) דטבול יום ר"מ אומר אם אוחז בגדול והקטן עולה עמו הרי הוא כמוהו ר' יהודה אומר אם אוחז בקטן והגדול עולה עמו הרי הוא כמוהו והלכה כרבי יהודה:

### חדושי הרשב"א מסכת ברכות דף לט עמוד א

אמר רב חייא בר אשי פת הצנומה בקערה מברכין עליה המוציא, איכא למידק ה"ד אי ליכא אלא פת צנומה בקערה פשיטא דהא איכא תורתא דנהמא ואמרין לעיל דאפילו בפירורין שאין בהן כזית ואפילו החזירן לסולתן מברך עליהן המוציא בדאיכא תורתא דנהמא, ועוד מאי פליגא דרבי חייא דאמר צריך שתכלה ברכה עם הפת, ורבא נמי דפליג טפי ואמר מברך ואח"כ בוצע אטו מי פליגי אההיא דאמרין לעיל דאפי' פירורין שאין בהן כזית מברכין עליהו המוציא, אם כן ברייתא דבזמן שהפרוסות קיימות מברך עליהן המוציא, ומתני' דנטלן לאכלן מברכין עליהם המוציא הויא תיובתיה, ועוד דתקשי לן הלכתא אהלכתא דקיי"ל כההיא וכדאמרין התם מאי הוי עלה אמר רב ששת אף על גב דליכא פירורא דהוי כזית, והכא פסקין כרבא בהדיא, ואיכא למימר דהכא בדאיכא פת צנומה ופת שלימה ואפ"ה קאמר רב חייא בר אשי דאי בעי מברך אצנומה ומניח את השלימה, כרב הונא דפתיתין ושלימין, ועדיפא מדרב הונא דר"ה בפתיתין גדולים שהן כחצאי פת כדכתיב ואקחה פת לחם ודרב חייא בר אשי בצנומת דקות, והיינו דפליגא אדרב חייא דאמר צריך שתכלה ברכה עם הפת הילכך פת צנומה לא אלא אשלימה, ופליגא דרבא אתרוייהו ואמר שצריך לברך ואח"כ יבצע, והיינו דאייתי בתרה הא דרב הונא ורבי יוחנן ולומר בשאינה צנומה אלא שהן פתיתין גדולים ושלימים דאפשר למעבד בפתיתין אפילו כדרבא שיברך ואח"כ בוצע מן הפתיתין אפ"ה עדיין היא מחלוקת דרב הונא ורבי יוחנן, אלא דאכתי ק"ל קצת דה"ל למימר פת צנומה ושלימה רב חייא בר אשי אמר מברך על הצנומה, ובתוספות פי' דמיירי במביא פת שלימה או פתיתין גדולים ועשה אותו פירורין דקין בקערה ומתחלה דעתו לצנום כדי לברך ולאכול וקאמר דמברכין עליה המוציא ורב חייא קאמר שצריך שיבצע בשעת ברכה הואיל ואפשר שיש פת גדולה מתחלה לפניו, ורב חייא בר אשי סבר מ"מ כיון שמתחלה צנומה לאוכלה עכשיו יכול לברך על הפירורין אחרי כן לפי שיכול לברך אחר בציעה כמו קודם בציעה, כיון שסוף סוף לצורך אכילה זו נעשית, ובלא צנומת פירורין דקין היה יכול להשמיענו שיכול לבצוע ולברך אח"כ על הפרוסה שבידו שבצוע אלא רבותא קמ"ל שאע"פ שצנומה מתחלה בפירורין דקין מקודם ברכה וא"א לעשות בהן בציעה בשעת

ברכה אפ"ה שפיר דמי, ואכתי לא מיחוור לי לישנא שפיר דכיון דעיקר חדושיה דרב חייא בר אשי דמצי למצנן פת שלמה ולברך עליו לאחר בציעה הו"ל למימר הכין בהדיא, ועוד למה לי למימר מברכין עליו המוציא דמשמע דעיקר חידושי' כשמברכין עליו המוציא ולאפוקי דלא מברכין עליה מיני מזונות, וצל"ע.

### שיטה מקובצת מסכת ברכות דף לט עמוד א

אמר רב חייא בר אשי אמר רב פת הצנומה בקערה. רש"י פירש פת שהוא פתות בקערה ומשליכין עליו מרק חם לשרותו ואינו נימוח בכך. מברך עליה המוציא לחם מן הארץ. פירוש ודאי היכא דליכא פתיתין אחריני אלא אלו שבקערה לא צריך למימר דמברך עליהן המוציא ואפילו הוו פירורין פחות מכזית ואפילו נתבשלו אי איכא עלייהו תוריתא דנהמא וכדאמרין לעיל. אלא ודאי הא אתא רב לאשמעינן דאפילו היכא דאיכא פתיתין אחרים גדולים מהם. והיינו דנקט בקערה דאינהוון מסתמא פתיתין קטנים. ופתיתין גדולים על השלחן ומיהו פת שלם ליכא דאי איכא שלמים ודאי מצוה מן המובחר לברך על השלמים כדאמרין בסמוך. וקא משמע לן רב חייא בר אבא דאם רצה מברך על פתיתין קטנים שבקערה ואף על גב דאיכא פתיתין גדולים מהן על השולחן דכיון דליכא שלמים לא שנא בין פתיתין גדולים לקטנים: ופליגא דר' חייא בר אבא דאמר צריך שתכלה ברכה עם הפת. פירוש עם בציעת הפת הילכך פתיתין גדולים דאיפשר למבצע בהו עדיפי. מתקיף לה רבא מאי שנא צנומה דלא דכי כליא ברכה אפרוסה כליא אי הכי שלימה נמי כי כליא ברכה אפרוסה כליא. פירוש רבא אתקיף להאי טעמא דר' חייא בר אבא דכיון דאית ליה דכליא ברכה עם הבציעה לאו דינא הוא לאפרושי כלל בין צנומה דפתיתין קטנים דלא איפשר למבצע בהו לפתיתין גדולים דאיפשר להו למיבצע. דמאי שנא צנומה דלא דכי כליא ברכה אפרוסה כליא פתיתין גדולים נמי ואפילו פת שלמה. דכיון דאמרת צריך שתכלה ברכה עם הפת גמר ברכה מיהת אפרוסה אתיא. והאי דנקט שלימה לאו דוקא דאנן השתא לא איירינן אלא בפת פרוסה אלא לרבנותא נקט לה הכי כלומר דהאי טעמא דר' חייא בר אבא לאו טעמא תריצא הוא דאפילו שלימה גופה מאי מהני לן לפום האי טעמא דסוף סוף גמר ברכה אפרוסה הוא דבשעת תשלום ברכה אין הפת שלימה. אלא אמר רבא מברך ואחר תשלום כל הברכה בוצע דגמר ברכה בעינן בחשיבותיה דפת. והלכתא כרבא הילכך ליתא לדר' חייא בר אשי אלא כל היכא דאיכא פתיתין גדולים ראוי לבציעה מצוה לברך עליהם דמצוה לברך ואחר כך לבצוע:

### חדושי הרמב"ן מסכת ברכות דף לט עמוד א

הא דאמרין פת צנומה בקערה מברכין עליה המוציא. כתב הגאון דהיא כלי [שני] שנותנין את הלחם לתוך מים רותחין מוצקין בקערה או שנותנין אותו בקערה ויוצקין עליו מים רותחין וישהא עד שימוח שהוא (כצום) [כצנום]. נראה מדברי הגאון דאע"פ שנמוח ואין על הפרוסות תוריתא דנהמא מברך עליהן המוציא, מפני שהוא כלי שני שאינו מבשל, אבל בחביצא דהוא כלי ראשון בעי תוריתא דנהמא כדלעיל (ל"ז ב'), וכן כתבו רבים. וזה הפירוש קשה עלי בסוגיא הזו, שא"כ ר' חייא בר אשי משמיה דרב טובא קמ"ל בברכה גופא דלא בעינן פרוסות קיימות ותוריתא דנהמא בפת צנומה בקערה, וכיון דהיא גופא קמ"ל מנא לן בגמ' דפליגא עליה דר' חייא דאמר בלכתחלה צריך שתכלה ברכה עם הפת, ואיהו בדליכא פת אחרינא ולומר שמתחייב בברכה זו דהמוציא, כדאמרין לעיל בטחנה אפאה ובשלה ובטרוקנין וכיוצא בהן, וליכא למימר דר' חייא אפי' בדיעבד קאמר דלא מברכין המוציא אלא במקום שיכול לכלות ברכה על הפת, חדא דהא לא איפשר להפקיע ברכה דהמוציא מן הפת משום מברך ואחר כך בוצע, ובליכא פת אחרינא מאי איכא למימר, מי איכא לאתסורי עליה אכילה דהאי או לאהדורי להאי לברכה אחרינא כיון דנהמא הוי, ועוד דא"כ קשיא ליה (כסתא) [ברייתא] דטחנה אפאה ובשלה דרך בישול קא אכיל ליה ואפי' [הכין] בפרוסות דכזית היה מברך עליה המוציא, ומאי טעמא לא אמרינן בסוגיא דחביצא פליגא דר' חייא ומאחרינן ליה עד מימרא דפת צנומה, ועוד דהא רבא מוסיף הוא אהא דר' חייא מברך ואח"כ בוצע וכו"ש דפליגא דרבא אדר' חייא בר אשי אמר רב, וא"כ לרבא לא מברכין בצנומה וכו"ש בחביצא המוציא לעולם ואף על גב דליכא פיתא אחרינא, וקשיא הלכתא אהלכתא דקי"ל כרבא וקי"ל כרב ששת בחביצא דמסקנא ניהו, ודרבא אדרבא נמי קשיא דרבא פריש לה לדרב ששת אמר רבא והוא דאיכא עליה תוריתא דנהמא לפום מאי דאשכחן בעיקר נסחי דרבא [גרסינן] בתרוייהו, אלא ודאי דר' חייא דאמר צריך שתכלה ברכה עם הפת לכתחלה קאמר בדאיפשר, והדרא קושיא לדוכתא, [ובר] מן דין אפי' בכלי שני שאינו מבשל היכי איפשר דלא בעי תוריתא דנהמא, והא אביי לעיל בסוגיא דחביצא [מייית] מדתניא ליקט מכולן כזית ואכל (בם) [אם] מצוה אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח ואוקימנא בשעירסן, הא לאו הכי אף על גב דאינן מבושלין בעינן [תוריתא דנהמא] דומיא דחביצא, אלא ודאי סברא הוא דכל דפריס לגמרי וליכא עליה תוריתא דנהמא לא מברכין עליה לא שנא מבושל ולא שנא שרוי.

ושמעתינן דפת צנומה הכי פירושה, דרב לאו מידי קמ"ל בחיוב ברכה דהמוציא, דהא לא מפרש צנומה דמאי, אי דפרוסות קיימות אי דאינן קיימות אי דצנימתן כזית אי דפחותין מכזית, ועוד דכל היכא דאיירינן בחיוב ברכה המוציא ושלוש ברכות קאמרין, אלא רב לכתחלה איירי, וה"ק צונם אדם פתו בקערה ומברך עליה, [דיכול] תחלה לצנום פתו

בקערה (ומברך) לתוך התבשיל [ומברך], ועלה קאמרינ פליגא דר' חייא וכ"ש דפליגא דרבא דאמר מברך ואח"כ בוצע, והילכך לית הלכתא כר' חייא בר אשי אמר רב.

וכן אני סובר ברבינו הגאון דתורתא דנהמא בעי בהו, אבל מה שהוצרך לאמר דבקערה כלי שני איירי מפני שהוא סובר דאין המוציא במבושלין, מדר' יוסי דאמר יוצאין ברקיק השרוי אבל לא במבושל אף על פי שלא נמוח, וכן מצאתי בהלכות גדולות ודוקא צנומה דכיון דשדי רותחין עלה הוה ליה כלי שני, אבל דמאפת בקדירה הוה ליה כלי ראשון, ואף על גב דאיתיה בעיניה נפקא ליה מתורת לחם ומברכין עליה בורא מיני מזונות, דקתני [גבי] מצה יוצאין ברקיק השרוי ובמבושל שלא נימוח דברי ר' מאיר, ר' יוסי אומר יוצאין ברקיק השרוי אבל לא במבושל אף על פי שלא נימוח והלכה כר' יוסי, עד כאן בהלכות גדולות, ולדבריהם הא דתניא טחנה אפאה ובשלה בזמן שהפרוסות קיימות בתחלה מברך המוציא לר"מ היא, אבל לר' יוסי לא, ואף על גב דלגבי שלקות איתמר (ל"ח ב') ולא היא עד כאן לא אמר ר' יוסי התם אלא משום דבעינן טעם מצה אבל הכא ר' יוסי מודה, הני מילי בירקות אבל בפת כיון דליכא טעם מצה ליכא טעם לחם ולא מברכין עליה המוציא, ואין זה מחוור כהוגן, אבל פירוש שמעתא דפת הצנומה בקערה בין בבישול בין בלא בישול כך היא כמו שפי', ולהכי סמכי בגמרא ענין לו הביאו לפניו פתיתין ושלמין.

### רי"ף מסכת ברכות דף כז עמוד ב

אמר רב חייא בר אשי אמר רב פת<sup>ג</sup> הצנומה בקערה מברכין עליה המוציא ופליגא דרבי חייא דאמר הכל מודים שצריך שתכלה ברכה עם הפת מתקיף לה רבא מאי שנא צנומה דלא דכי כליא ברכה אפרוסה קא כליא אי הכי על הפת נמי כי כליא ברכה אפרוסה קא כליא אלא אמר רבא מברך<sup>ד</sup> ואחר כך בוצע (והלכתא כרבי חייא בר אשי) והלכתא (כר' חייא אליבא) דרבא:

### בעל המאור מסכת ברכות דף כז עמוד ב

אמר רב חייא בר אשי אמר רב פת הצנומה בקערה מברכין עליה המוציא פירוש ואפילו פירורין שאין בהם כזית וליכא עלייהו תורתא דנהמא כענין הכתוב צנומות דקות אפ"ה מברך עליהם המוציא ולא דמו לחביצא דהתם כלי ראשון ומבשל נפקא ליה מתורת לחם אבל הכא קערה כלי שני הוא ואינו מבשל ופליגא דר' חייא בר אבא דאמר צריך שתכלה ברכה עם הפת כלומר כשהוא פורסה מברך עליה ובמסקנא אסיקנא הלכתא מברך ואח"כ בוצע שצריך שתכלה ברכה על הפת כשהיא שלימה דאלמא שלימה מצוה מן המובחר והיכא דאיתא לקמיה פתיתין ושלמין פליגי בה רב הונא ורבי יוחנן רב הונא אמר מברך על הפתיתין ופוסט את השלמין כלומר הרשות בידו ורבי יוחנן אמר שלימה מצוה מן המובחר וכו' יוחנן קיימא לן דעדיף מימריה בכל מקום אפילו במקום רב ושמואל.

### כתוב שם לראב"ד מסכת ברכות דף כז עמוד ב

במאור דף כז: ד"ה אמר רב חייא בר אשי. לרי"ף סי' קמו (ברכות דף לח א) כתוב שם: ואפילו פרורין שאין בהם כזית וליכא עלייהו תורתא וכו'.

אמר אברהם: [טועה הוא בכל דבריו] דהא קיימא לן כרבא [דף לט ב] דאמר דבעינן תורתא דנהמא. ורב (פפא) לא פליג אלא דלא בעינן בציעה קודם ברכה אבל תורת לחם בעינן, וחביצה דאמר דהוא כלי ראשון, בזה גם כן [טועה] כי החביצה [אינו] אלא קמחא ודבשא ומשחא, ויש מי שאוכל אותו בעינו ויש מי שאוכל בו לחם פרורין פרורין, ואין שם ענין [ל]לחם מבושל כלל. ואם היה מבושל ממש הפירורין לא בטלה מהם תורת לחם, דע"כ לא פליג רבי יוסי [דף לח ב] במבושל שלא נימוח אלא משום טעם מצה אבל שלקות במלתייהו קיימי, ולא בא הענין ההוא אלא ללמוד על פחות מכזית שהוא לחם, ובא בכאן ללמד שאעפ"י שיש [ל]ן ככר לחם לבצוע עליו אם רצה מברך על אותה הצנומה, דלא כר' חייא דבעי בציעא על לחם גדול בין פרוס בין שלם, ורבא דאמר מברך ואח"כ בוצע איכא למימר דפליג אדר' חייא ואיכא למימר דלא פליג אלא לפרושי מלתא דר' חייא הוא דאתא, אלא מכיון דקבעי' הלכתא כרבא שמעינן דפליג. מ"מ פליגא אדרב דלא מברכין על פת צנומה מפני שהוא בצועה קודם ברכה. ודוקא היכא דאיכא קמיה ככר לחם שיוכל לברך עליו ולבצוע, אבל אם אין לו פת אחרת אלא זו מברך עליה אפילו פירורין פחות מכזית והוא דאיכא עליה תורתא דנהמא ואפילו הוא מבושל. וזהו האמת.

### רבינו יונה מסכת ברכות דף כז עמוד ב

פת הצנומה בקערה מברכין עליה המוציא ופליגי דר' חייא וכו' פי' ר"ח ז"ל דבדאיכא עליה תורתא דנהמא מיירי ואומר מורי הרב נר"ו דאפילו ליכא עליה תורתא דנהמא מברכין עליה המוציא דכיון שאינו מבושל ולא מחובר עם שאר דברים מראהו עמד בה ולא נתבטל מתורת לחם:

ואיכא למידק במאי עסקינן אי בשיש לו פת אחרת שלימה היאך היה אומר רב שמברכין על הצנומה ויניח השלימה ואי בשאין לו פת אחרת שלימה פשיטא שיש לו לברך שמפני שאין לו פת שלימה אין לו להניח הברכה והיאך היה אומר רבי חייא שצריך שתכלה ברכה עם הפת ולא יברך על זאת הפרוסה. ותיירץ רבינו יצחק הזקן ז"ל דמירי בשעשה אותו פיתים כדי לברך עליהם המוציא ולפיכך היה אומר רב שאע"פ שהיה לו פת אחרת שלימה שאינו מברך אלא על זאת שעשה פירורים לדעת המוציא ואף על פי שבצע אותה תחלה אין בכך כלום דבוצע ואח"כ מברך ור' חייא סבירא ליה שמברך על השלימה שצריך שתכלה ברכה עם הפת:

מתקיף לה רבא מאי שנא צנומה דלא דכי כליא ברכה אפרוסה קא כליא כלומר שבשעת תשלום הברכה אין הפת שלימה אי הכי לדברך שאמרת צריך שתכלה ברכה עם הפת כשמברך על הפת נמי ובוצע ומברך ביחד כי כליא ברכה אפרוסה קא כליא ונמצא שלא נעשית הברכה כולה בעוד שהפת שלימה אלא אמר רבא מברך ואחר תשלום כל הברכה בוצע ויש שחוששים מפני זה ואינם רוצים לחתוך הפת בסכין קודם הברכה ואומרים שאם חותכים אותו בסכין אף על פי שדבק הוא בפת לא הוא שלימה ואין זה נראה שיותר נכון הוא שיחתוך אותו בסכין תחלה ויהי' דבוק בפת ולאחר תשלום הברכה יבצע אותו הפת משיברך ויחתוך בסכין קודם אכילה שזה יראה הפסקה:

ובירושלמי נראה שסובר דטעמיה דרבי חייא דאמר צריך שתכלה ברכה עם הפת לא הוי מפני שמצוה היא שתהיה אמירת כל הברכה בשלימה אלא מפני חשש שאם יבצע קודם ברכה שמא תפול מידו בעוד שאומר

### **רבינו יונה מסכת ברכות דף כח עמוד א**

אותה ויצטרך לחזור ולברך פעם אחרת וה"ג התם ר' זריקה א"ר זעירא בעי הדין דנסיב תורמוסא ומברך עליו ונפל מיניה [מהו] דמברכין עליו זמן תניינות מה בין לבין אמת המים אמרי תמן לכך כוון דעתו מתחלה אבל הכא לא לכך כוון דעתו מתחלה כלומר כשמברך על המים שבנהר ושוחה לשתות אין צריך לומר שצריך לחזור ולברך ואף על פי שאותם המים שהיו שם בשעת הברכה כבר הלכו להם דלא חיישינן להני שהלכו כיון דדעתו מתחלה [לכך] שיודע היה שילכו וכוונתו על אותם שיבואו אבל הכא לא כוון שיפול ולא ימצאנו ולפיכך צריך לחזור ולברך על האחרים ותימה הוא למה לא הזכיר בכאן והוא לא אתי בידו כמו שהזכיר בפוגלא לקמיה דודאי אם (לא) מצא אותו אין צריך לחזור ולברך פעם אחרת ונראה שטעות סופר הוא: תאני רבי חייא אין מברכין על הפת אלא בשעה שהוא פורס אמר ר' חייא בר אבא הדא אמרת מאן דנסיב פוגלא ומברך עליו והוא לא אתי בידיה צריך לברכה עליה זמן תניינות א"ר תנחום ברבי יודן צ"ל ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד שלא להזכיר שם שמים לבטלה ומדקא יליף ממילתיה דרבי חייא שאם נפל חתיכת צנון צריך לחזור ולברך פעם אחרת למדנו שסובר הירושלמי שטעם ר' חייא אינו אלא מפני חשש שמא תפול מידו ויצטרך לחזור ולברך פעם אחרת ולפיכך היה אומר כן ואף על גב שבזה חולק עם התלמוד שלנו אפ"ה למדנו מהירושלמי שמי שבירך על הדבר ונפל מידו ואינו מוצאו צריך לחזור ולברך כשחוזר ואוכל מאותו המין: וכן למדנו שמי שבירך ברכה שאינה צריכה יש לו לומר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד וכן כתב הרמב"ם ז"ל: ויש שאומרים שזהו לאחר שאמר אלהינו מלך העולם אבל אם לא הזכיר עדיין מלכות אלא ברוך אתה ה' בלבד יש לו לסיים ולומר למדני חקך כדי שיהיה כקורא פסוק ולא יהיה מזכיר שם שמים לבטלה. מפי מורי הרב נר"ו בשם גאון ז"ל:

### **פני יהושע מסכת ברכות דף לט עמוד א**

אמנם בעיקר פי' התוס' שהוא ג"כ שיטת רבינו יונה והרשב"א והרא"ש ז"ל וממש כל המפרשים והפוסקים מתנבאים בסגנון אחד בפירוש הסוגיא ונראה שמטעם זה השמיטו הטור וש"ע דין זה דפת הצנומה בקערה והיינו משום דאי בדליכא אלא פת צנומה לחוד פשיטא דמברך עליה כדמשמע במסקנא דלעיל בסוגיא דחביצא דפרורין אפילו שאין בהם כזית מברך עליהם המוציא בדאיכא תוריתא דנהמא לכו"ע וכן בפרורין שאינן נדבקים ע"י מרק גם כן מבואר דלא בעינן תוריתא דנהמא כדפרישית בסמוך וכיון דעל כרחך מימרא דפת צנומה לא איירי אלא כשיש שלימים עם הצנומין א"כ היינו פלוגתא דר"ה ור"י בסמוך דאפילו בפתייתין גדולים כתבו הטור וש"ע [או"ח קס"ח סעיף א'] דקיי"ל כר"י דמברך על השלימין א"כ כל שכן בפת צנומה שהן פרורין קטנים ולכך לא הוצרכו הטור וש"ע לכתוב דין זה בפני עצמו: ומיהו מלשון ר' אלפס ז"ל נראה לי ברור דלא סבירא ליה להנך פוסקים ומפרשים שהרי כתב להדיא וזה לשונו והלכתא כרב חייא בר אשי והלכתא כרבי חייא אליביה דרבא וכבר כתבתי בסמוך שלשיטת התוס' וכל סייעתם לא קיי"ל כרב חייא בר אשי כיון דלא איירי אלא בדאיכא שלימה בהדי צנומה דמברך אצנומה וא"כ היאך מסיק הרי"ף הלכתא כר"ח אליביה דרבא הא הו"ל תרתי דסתרן אהדדי כדפרישית שזה עיקר ההכרח של הפוסקים והמפרשים שהוצרכו לפרש כן, ועוד דהא הרי"ף ז"ל גופא כתב מיד בסמוך פלוגתא דר"ה ור"י בפתייתין ושלימין ופסק כר"י דמברך על השלימין וא"כ קשיין

פיסקא הלכות של הרי"ף ז"ל אהדדי והתמיה קיימת על כל מפרשי הרי"ף שלא הרגישו בזה. לכך נראה לענ"ד ליישב שיטת הרי"ף ז"ל על מכונו דטעמו ונימוקו עמו, שהוא מפרש מימרא דרב חייא בר אשי בכל הסוגיא כפשטיה דאירי בדליכא אלא צנומה לחוד והא גופא אתא לאשמעינן דפרורין אפילו שאין בהם כזית מברך המוציא והיינו כמסקנא דלעיל דבעינן תוריתא דנהמא כפירוש רבינו חננאל דפת צנומה נמי בכה"ג איירי, ומכל שכן דאתי שפיר טפי לשיטת רבינו יונה דפת צנומה כיון שאין נדבקים הפרורין יחד ע"י מרק לא בעינן תוריתא דנהמא ואהא מסיק הש"ס דקאמר ופליגא דרבי חייא דאמר צריך שתכלה ברכה עם הפת ומשמע ליה לתלמודא השתא דהא דקאמר ר' חייא עם הפת לאו דוקא פת שלם אלא אפילו כזית מקרי פת ומ"מ לעולם כזית בעינן דעיקר הברכה על אותו הזית וסבירא ליה לר"ח כר' יוסף דלעיל בחביצא וכדמייתי ראייה מברייתא דמנחות דקתני עלה וכולן פותתן כזית דמשמע דפרורין דפחותים מכזית אין מברכין המוציא משום דלא מקרי פת והך ברייתא דלעיל בסוגיא דחביצא דקתני לקט מכולן כזית לא תיקשי ליה לר"ח דהא מוקמינן לעיל אליביה דרב יוסף בבא מלחם גדול ואם כן ודאי פליג ר"ח אדרב חייא בר אשי, משא"כ רבא דמתקיף לה משמע ליה דרבי חייא ורב חייא בר אשי לא פליגי והיינו משום דרבא ס"ל בפשיטות כמסקנא דלעיל דפרורין אפילו שאין בהם כזית מברך המוציא משום דלא ניחא לן לאוקמי הך ברייתא דלקט מכולן דאיירי בבא מלחם גדול וכשערסן אלא כפשטיה דבכל ענין מברך המוציא ואם כן מקשה רבא הכא שפיר מאי שנא צנומה ומאי שנא פת ומש"ה מסיק רבא דמברך ואח"כ בוצע, והיינו שמפרש מימרא דר"ח נמי בהכי דהא דקאמר צריך שתכלה ברכה עם הפת לאו משום דסבירא ליה דבעינן כזית ובפחות מכזית אין שם פת עליו אלא עיקר מילתא דר"ח היינו בפת שלימה ובהא קאמר דצריך שתכלה ברכה עם הפת והיינו שצריך שיגמור כל הברכה קודם שבוצע אי משום דשלימה מצוה מן המובחר או מהטעם שכתבו התוס' בשם הירושלמי דחיישינן שמא תפול הפרוסה מידו, נמצא דלפי"ז שפיר מצי סבר ר"ח כרב חייא בר אשי דהא בפת צנומה לא שייכי הנך טעמי כלל, וכ"ז מבואר באר היטב בלשון רב אלפס ז"ל שכתב והלכתא כרב חייא בר אשי והלכתא כר"ח אליביה דרבא דמשמע להדיא דרבא לפרש דברי ר"ח אתא וכן נראה לי מדקדוק לשון הגמרא גופה, ומה שהוצרך רב אלפס לכתוב והלכתא כרב חייא בר אשי היינו לאשמעינן דאפילו בפרורין שאין בהם כזית וליכא תוריתא דנהמא אפ"ה מברך המוציא כיון שאין נדבקים יחד ע"י מרק. כל זה נראה לי ברור ופשוט בכונת הרי"ף ז"ל. ולענ"ד הוא פירוש מרווח בסוגיא דשמעתין כפתור ופרח בלי גמגום עד שאני תמה על הרשב"א בחידושיו שאחר כל האריכות שהאריך לפרש כפירוש התוס' אפ"ה כתב בסוף דבריו דלא מיחוור ליה האי פירושא שפיר והניח הדבר בצ"ע ולא זכר כלל לשון הרב אלפס ז"ל דאחר שרשב"א ז"ל עצמו נחית לסברא זו דבפתייתן גדולים אפשר למיעבד כדרבא אם כן בנקל הוה מצי לפרש הסוגיא על אותו הדרך שכתבתי בכונת שיטת הרי"ף ז"ל ואולי מקום הניחו לי בזה מן השמים:

### שולחן ערוך אורח חיים הלכות בציעת הפת, סעודה, וברכת המזון סימן קסז סעיף א

(א) א' א' <א' ב' א' > בוצע בפת, [א] במקום שנאפה א' [א] היטב, (> <א' ג' > \* <א' > ובפת דידן יש לבצוע ב' <א' > בצד הפת א' <א' > ויחתוך מעט מצד ב' העליון והחתון) (הגהות מיימוני פ"ז מהלכות ברכות), (ב' ג' ד' <ד' > (ט) ויחתוך פרוסת הבציעה; <ג' ב' > \* וצריך לחתוך (ה) מעט, {ג' א' > שאם יאחוז בפרוסה יעלה שאר ככר עמו, (י) שאל"כ ב' חשוב ב' <פרוסה, (ז) ויניחנה מחוברת לפת ויתחיל לברך (ד) ואחר שסיים הברכה יפרידנה, כדי שתכלה הברכה בעוד שהפת שלם; (ה) ולא יבצע פרוסה (ה) קטנה, מפני שנראה כצר עין, (ו) (ז) ולא פרוסה (ט) יותר מכביצה, מפני שנראה כרעבתן. הגה: (ג' ה' א' <ה' > [ז' ב' > (י) ובשבת לא יחתוך בככר עד אחר הברכה, כדי שיהיו [ג' הככרות שלימות (תוס' ומרדכי פ' כיצד מברכין). ומ"מ אם שכח וחתך כמו בחול, (ט) אינו מזיק (מרדכי). ונראה הא דלא יבצע יותר מכביצה, היינו דוקא בחול ואוכל לבדו, ד' (ב) אבל בשבת ה' <א' > או שאוכל עם הרבה בני אדם וצריך ליתן (ט) מן הפרוסה ז' (ט) לכל אחד <א' > כזית, מותר לבצוע כפי מה שצריך לו. וע"ל סי' רע"ד.

### משנה ברורה סימן קסז ס"ק ד - ו

(ד) ויחתוך וכו' וצריך וכו' - האי וצריך הוא פירוש למה שכתב בתחלה ויחתוך וביאור הענין הוא דמדינא מברך ואח"כ פורס הככר כדי שתהיה כל הברכה אפת שלמה שהוא דרך כבוד לברכה אך כדי שלא יהיה שיהיו רב בין הברכה לאכילה ויראה כהפסקה כתבו הפוסקים דטוב לכתחלה שיחתוך מעט בככר קודם שמתחיל הברכה [ושיעור החיתוך יהיה מעט כדלקמיה] ויברך ואח"כ גומר להפריד הפרוסה מן הפת:  
(ה) מעט - ואפילו [ד] בפרוסה לא יחתוך לגמרי קודם הברכה כדי שיהיה נראה יותר גדולה:

### באר הלכה סימן קסז סעיף א

וצריך לחתוך מעט - עיין במ"ב ולפ"ז פשוט דהיכא שלא יהיה שהיה בשבירתה אחר הברכה כגון בככר קטן ודק א"צ לחתוך כלל קודם אכילה וכ"כ הגר"ז: